

Gruisverslag meerdaagse 2014 Saint-Jacut-de-la-Mer

Floris Verhaeghe

Tijdens de meerdaagse van 2014 naar Saint-Jacut-de-la-Mer kwamen we tijdens 3 excursies gruisbankjes tegen die me ter plekke interessant genoeg leken om gruismonsters van te nemen. Het aangetroffen gruis werd steeds eerst op het strand gekeurd: of er naast de obligate mix van *Bittium reticulatum*, *Rissoa parva* en *Tricolia pullus*, ... ook andere soorten zoals *Onoba* sp., *Manzonina crassa*, *Turbonilla* sp., *Parvicardium* sp., *Astarte* sp. ... gemengd zaten. Als dat het geval is, leert de ervaring immers dat de kans groot is dat dergelijke mix uiteindelijk erg soortenrijk blijkt.

Bemonsterde locaties

Zowel op 1 maart als op 3 maart gingen we op excursie in Saint-Jacut, te voet vanuit ons logement in l'Abbaye. Op deze plek trekt de zee zich een heel eind terug rond de *Archipel des Ebihens* waarbij je een heel mooie, kilometers lange wandeling kan maken op de zeebodem. Het gruis is echter niet overal te vinden en niet overal even interessant. Het komt er op neer voldoende kilometers af te leggen om de interessante plekjes te vinden. Het gruis heb ik tijdens de excursies vooral verzameld op fijne gruisbankjes ten zuidwesten van het hoofdeiland *Île des Hébihens* en de zone ten westen ervan (waar iets grover gruis vaak in forse stroomribbels voor het rapen lag).

Op 5 maart trokken we naar het strand van Saint-Lunaire, waar we aan de parking op de *Pointe du Décolle* via trap afdaalden naar het ten oosten gelegen strand. Ter hoogte van het eerste eilandje aan de voet van de trap was er al een heel interessante gruisbank waar ik op het zicht reeds veel soorten kon uitpikken en gaandeweg steeds groter wordende handjes gruis meegraaide. Vervolgens werd ook nog gruis verzameld meer centraal in de baai waar de soortensamenstelling wat minder rijk was maar wel wat verschilde van het grovere zandstrandje aan de voet van de *Pointe du Décolle*.

Eerlijkheidshalve dient wel vermeld dat een beperkt aantal grotere maar tere schelpen, die evenwel ter hoogte van de gruisbankjes werden aangetroffen, mee in de pot gruis en in onderstaande overzichtslijst zijn beland. Ik doe dat wel meer, enerzijds gemakshalve, anderzijds om te vermijden dat de tere schelpen zouden breken als ik ze los in een potje transporteer Ik denk bijvoorbeeld aan *Haminea navicula*.

Verwerking en determinatie

Alle materiaal werd netjes gedroogd en gelabeld mee naar huis genomen. Thuis werden de gruisstalen gezeefd. De grove fractie werd vervolgens met het blote oog verlezend, de fijne fractie onder de bino.

Determinatie van de specimens gebeurde naargelang de groep met Graham (1988), Tebble (1966), Jones & Baxter (1987) en Thompson (1988). De determinatie liep niet

altijd van een leien dakje. Zeker bij de heel kleine schelpjes was het me niet altijd duidelijk of het nu piepkleine soorten dan wel juvenielen betrof. Ingrid Jonckheere en Manu Dumoulin waren zo vriendelijk om dit materiaal te becommentariëren. Ingrid reviseerde ook een aantal specimens van ‘lastige’ genera als *Brachystomia* en *Odostomia*, waar met Graham ook niet altijd zo vlot aan uit te raken valt, in het bijzonder bij juveniele exemplaren. Alle specimens werden tenslotte gelabeld ondergebracht in mijn collectie. In het gruis van St-Jacut heb ik in totaal 88 soorten aangetroffen, in dat van St-Lunaire 80. Samen goed voor 113 verschillende soorten.

Enkele bijzonderheden uitgelicht

Wat me meteen opviel is dat het genus *Caecum* vooral vertegenwoordigd werd door *Caecum armoricum*, een soort die ik nog nooit eerder had gevonden. In totaal vond ik een 20-tal stuks tegenover slechts 2 *Caecum glabrum* en geen enkele *Caecum imperforatum*. Hoewel Graham de soort niet uitsleutelt, vermeldt hij ze wel onderaan de pagina bij *C. glabrum*. Het asymmetrisch en - bij zij-aanzicht - enigszins toegespitst septum (dekseltje) is opvallend (zie foto). *C. glabrum* heeft een duidelijk anders gevormd, symmetrisch, halfbolvormig septum.

Daarnaast zorgden 3 soorten *Brachystomia* voor de nodige kopbrekens. Hoewel de aanwezigheid van verschillende soorten in 1 staal het onderscheid tussen de soorten wel duidelijk markeert, is het vaak nog puzzelen welke soorten het dan wel precies betreft.

Verder vind ik ook *Chrysallida decussata*, *Chrysallida indistincta*, *Chrysallida terebellum*, *Haedropleura septangularis*, *Skenea nitens*, *Skenea serpuloides* en *Turbonilla crenata* vermeldenswaardige, niet-alledaagse vondsten.

Naast heel wat mariene mollusken werden ook 3 landslakken in het gruis teruggevonden: de cilindrische korfslak (*Truncatellina cylindrica*), het mostonnetje (*Pupilla muscorum*) en het boerenknoopje (*Discus rotundatus*).

Bij de soortenlijst

In de volledige soortenlijst achteraan dit artikel is de nomenclatuur cf. de geciteerde determinatiewerken. Bij de vermelding van een soort op een locatie wordt een indicatie gegeven van de frequentie in het gruisstaal: *A* staat voor algemeen (10-tallen), *E* staat voor enkele (10-tal), cijfers spreken voor zich. In combinatie met voorgaande staat een kleine *k* voor *losse klep*, *d* voor *doublet*, (*juv*) tenslotte wijst op *juveniele exemplaren*.

Tot slot

Het algemeen verslag van de meerdaagse van 2014, dat u eveneens in dit nummer kan terugvinden, werd parallel met mijn laatste determinaties en dit artikel geschreven. Mijn soortenlijst is dus niet tijdig in de volledige soortenlijst van de meerdaagse verwerkt geraakt en dient dus als aanvulling daarvan gezien te worden.

#	Soort	St-Jacut (1-3/3/2014)	St-Lunaire (5/3/2014)	#	Soort	St-Jacut (1-3/3/2014)	St-Lunaire (5/3/2014)
1	<i>Abra alba</i>	A k + 1 d (juv)		59	<i>Mangella attenuata</i>	3	
2	<i>Abra tenuis</i>	3 k (juv)		60	<i>Mangella nebula</i>	10	
3	<i>Acmea virginea</i>	E	A	61	<i>Manzonina crassa</i>	A	A
4	<i>Alvania carinata</i>	3	6	62	<i>Melanella alba</i>	1	
5	<i>Alvania lactea</i>	A	A	63	<i>Modiolus adriaticus</i>		1 k
6	<i>Alvania semistriata</i>	E	5	64	<i>Musculus costulatus</i>	E k (juv) + 1 d	
7	<i>Anomia ehippium</i>		1	65	<i>Myosotella myosotis</i>	1	
8	<i>Antalis entalis</i>	1 (juv)		66	<i>Myrella bidentata</i>	A k d	E k d
9	<i>Antalis vulgare</i>	3	E	67	<i>Nassarius incrassatus</i>		2
10	<i>Arca lactea</i>	E k (juv)	2 k	68	<i>Nassarius reticulatus</i>	E (juv)	3 (juv)
11	<i>Astarte triangularis</i>	4 k	A k d	69	<i>Nucella lapillus</i>	A (juv)	E (juv)
12	<i>Barleeia rubra</i>	E	5	70	<i>Nucula nucleus</i>	A	A k
13	<i>Bittium reticulatum</i>	A	A	71	<i>Nucula turgidula</i>	A	A k + 2 d
14	<i>Brachystomia albeila</i>	2		72	<i>Ocenebra erinacea</i>	E (juv)	E (juv)
15	<i>Brachystomia eulimoides</i>		5	73	<i>Odostomia plicata</i>	E	? (juv)
16	<i>Brachystomia rissoides</i>	3	4	74	<i>Onoba aculeus</i>	E	4
17	<i>Buccinum undatum</i>		5 (juv)	75	<i>Onoba semicostata</i>	A	A
18	<i>Caecum armoricum</i>	4	13	76	<i>Pandora albida</i>		1 k
19	<i>Caecum glabrum</i>		2	77	<i>Partulida spiralis</i>	E	2
20	<i>Calliostoma zizyphinum</i>	E (juv)		78	<i>Parvicardium exiguum</i>	2 d (juv) + 1 k (juv)	3 k
21	<i>Calyptrea sinensis</i>	E	A	79	<i>Parvicardium ovale</i>	E	
22	<i>Cerastoderma edule</i>	A	A (juv)	80	<i>Patella aspera</i>	E	
23	<i>Cerithiopsis pulchella</i>	1	2	81	<i>Patella vulgata</i>	E	
24	<i>Cerithiopsis tubercularis</i>	2	1	82	<i>Philine sp. (catena?)</i>	1 (juv)	
25	<i>Chauvetia brunnea</i>	E		83	<i>Raphitoma purpurea</i>		6
26	<i>Chlamys varia</i>	2 k (juv)	2 k	84	<i>Retusa obtusa</i>	E	
27	<i>Chrysalida decussata</i>	2		85	<i>Retusa truncatula</i>	A	3
28	<i>Chrysalida indistincta</i>	1		86	<i>Rissoa guerini</i>		E
29	<i>Chrysalida obtusa</i>	E	2	87	<i>Rissoa lilacina</i>	E	E
30	<i>Chrysalida terebellum</i>		1	88	<i>Rissoa parva</i>	E	A
31	<i>Cingula trifasciata</i>	A	A	89	<i>Rissoa rufilabrum</i>	E	
32	<i>Cingulopsis fulgida</i>	1	1	90	<i>Rissostomia membranacea</i>	A	E
33	<i>Crepidula fornicata</i>	1 (juv)	E (juv)	91	<i>Scrobicularia plana</i>	1 d	
34	<i>Cytherea coarctata</i>	5		92	<i>Skenea nitens</i>		5
35	<i>Diodora graeca</i>		A	93	<i>Skenea serpuloides</i>		3
36	<i>Dosinia exoleta</i>		1 d (juv)	94	<i>Skeneopsis planorbis</i>	2	
37	<i>Emerginula conica</i>	E	E	95	<i>Spisula elliptica</i>		2 k
38	<i>Gibbula cineraria</i>	E	E	96	<i>Spisula subtruncata</i>	E k d (juv)	E d
39	<i>Gibbula magus</i>	E	A (ook juv)	97	<i>Tellina (Arcopagta) crassa</i>		1 d
40	<i>Gibbula pennanti</i>	E		98	<i>Tellina (Laciolina) squalida</i>	1 k	
41	<i>Gibbula umbilicalis</i>	E	E (juv)	99	<i>Thracia phaseolina</i>	1 d (juv) + 1 k (juv)	1 k
42	<i>Glycymeris glycymeris</i>	4 k (juv)	A k d (juv)	100	<i>Thyasira flexuosa</i>	A	2 k
43	<i>Haedropleura septangularis</i>		1	101	<i>Tornus subcarinatus</i>	A	5
44	<i>Haminea navicula</i>		2	102	<i>Tragula fenestrata</i>	3	
45	<i>Helcion pellucidum</i>	1 (juv)		103	<i>Tricolia pullus</i>	A	A
46	<i>Hydrobia ulvae</i>	A		104	<i>Trivia arctica</i>		E
47	<i>Jujubinus exaspartus</i>	E	A	105	<i>Trivia monacha</i>		1
48	<i>Jujubinus striatus</i>	E		106	<i>Turbonilla acuta</i>	E	
49	<i>Lacuna pallidula</i>	2 (juv)		107	<i>Turbonilla crenata</i>	2	
50	<i>Lacuna vincta</i>		1	108	<i>Turbonilla lactea</i>	A	E
51	<i>Lasaea rubra</i>	A	E k d	109	<i>Velutina velutina</i>	1 (juv)	
52	<i>Littorina neglecta</i>	3		110	<i>Venerupis decussata</i>	1 k (juv)	
53	<i>Littorina obtusata</i>	E		111	<i>Venerupis rhomboides</i>	3 k d (juv)	2 d (juv)
54	<i>Littorina saxatilis</i>	A	4 (juv)	112	<i>Venus (Timoclea) ovata</i>	1 k	2 k
55	<i>Loripes lucinalis</i>	A	E k d	113	<i>Venus verrucosa</i>		A k d (juv)
56	<i>Lucinoma borealis</i>	E	E d				
57	<i>Lunatia alderi</i>		1				
58	<i>Lunatia catena</i>		1 (juv)	1	<i>Discus rotundatus</i>		1 (juv)
				2	<i>Truncatellina cylindrica</i>		3
				3	<i>Pupilla muscorum</i>	2	

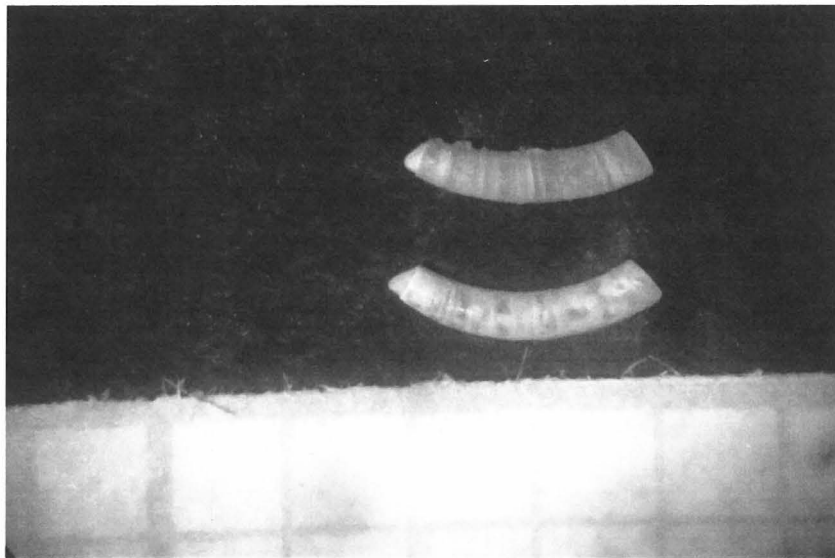

Foto: *C. glabrum* boven en *Caecum armoricum* onder (Foto: Floris Verhaeghe)

Literatuur

- GRAHAM, A. 1988. Molluscs: Prosobranch and Pyramidellid Gastropods. Synopses of the British Fauna. No. 2 (Sec.Ed.). 662 pp.
- THOMPSON, T.E. 1988. Molluscs: Benthic Opisthobranchs. Synopses of the British Fauna No. 8 (Sec.Ed.). 356 pp.
- JONES, A. M. & BAXTER, J. M. 1987. Molluscs: Caudofoveata, Solenogastres, Polyplacophora and Scaphopoda. Synopses of the British Fauna No. 37. 123 pp.
- TEBBLE, N. 1966. British Bivalve Seashells. Trustees of the British Museum (Natural History). 212 pp.
- AUDIBERT, C. & DELEMARRE, J-L. 2009. Guide des Coquillages de France – Atlantique et Manche. Editions Belin. 223 pp

Torhoutstraat 124
8610 Kortemark
plattekaas@hotmail.com